Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

8. oktoober 2025 *

Energeetika – Elektrienergia siseturg – Elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri – Määruse (EL) 2017/2195 artikli 1 lõiked 6 ja 7 – Sageduse taastamise reservidest automaatse käivitamise teel saadava tasakaalustamisenergia vahetamise Euroopa keskkond – Šveitsi põhivõrguettevõtja kõrvalejäämine – ACERi apellatsiooninõukogule esitatud kaebus – Edasikaebamise eritingimused ja -kord – Määruse (EL) 2019/942 artikkel 28 – Vastuvõetamatus apellatsiooninõukogus kaebeõiguse puudumise tõttu – Otsese puutumuse puudumine – Õigusvastasuse vastuväide

Kohtuasjas T-558/23,

Swissgrid AG, asukoht Aarau (Šveits), esindajad: advokaadid P. De Baere, P. L'Ecluse, K. T'Syen, V. Lefever ja V. Ion,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ACER), esindajad: P. Martinet ja E. Tremmel, keda abistasid advokaadid B. Creve ja T. Kölsch,

kostja,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindajad: O. Beynet, T. Scharf, B. De Meester ja C. Hödlmayr,

menetlusse astuja,

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus),

koosseisus nõupidamiste ajal: koja president P. Škvařilová-Pelzl, kohtunikud I. Nõmm (ettekandja), G. Steinfatt, D. Kukovec ja R. Meyer,

kohtusekretär: ametnik I. Kurme,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

arvestades 12. märtsi 2025. aasta kohtuistungil esitatut,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

on teinud järgmise

kohtuotsuse

1 Hageja Swissgrid AG palub ELTL artikli 263 alusel esitatud hagis tühistada Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) apellatsiooninõukogu 29. juuni 2023. aasta otsuse A-008-2022, millega jäeti vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata kaebus ACERi 30. septembri 2022. aasta otsuse 15/2022 (edaspidi „vaidlustatud otsus“) peale.

Vaidluse taust

2 Hageja on Šveitsi õiguse alusel asutatud aktsiaselts, kes on Šveitsis ainus elektri põhivõrguettevõtja.

3 Hageja ja teised põhivõrguettevõtjad sõlmisid 2018. aastal vastastikuse mõistmise memorandumi, milles vormistati nende osalemise tingimused projektis, mille tulemusel luuakse automaatse sageduse taastamise ja süsteemi stabiilse toimimise rahvusvahelise koordineerimise keskkond (Platform for the International Coordination of Automated Frequency Restoration and Stable System Operation, edaspidi „Picasso“).

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 714/2009 võrkudele juurdepääsu tingimuste kohta piiriüleses elektrikaubanduses ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1228/2003 (ELT 2009, L 211, lk 15), alusel võttis Euroopa Komisjon vastu 23. novembri 2017. aasta määruse (EL) 2017/2195, millega kehtestatakse elektrisüsteemi tasakaalustamise eeskiri (ELT 2017, L 312, lk 6), millega nähakse ette tasakaalustamiskeskkonna loomine, selle kaudu peaksid toimuma tasakaalustamatuse tasaarvestuse toimingud, tasakaalustamisenergia vahetamine sageduse taastamise reservidest ja asendusreservidest (põhjendus 10) ja eelkõige selle artiklis 20 Euroopa keskkond automaatselt käivitatavatest sageduse taastamise reservidest saadava tasakaalustamisenergia vahetamiseks.

5 ACER võttis 24. juunil 2020 vastu otsuse 02/2020, millega luuakse Euroopa keskkond automaatselt käivitatavatest sageduse taastamise reservidest saadava tasakaalustamisenergia vahetamiseks (edaspidi „aFRR-keskkond“), mille lisa sisaldab aFRR-keskkonna rakendamise raamistikku (edaspidi „rakendusraamistik“).

6 Rakendusraamistiku artikli 2 lõike 1 punktis l oli mõiste „liikmeks olev põhivõrguettevõtja“ määratletud kui „mis tahes põhivõrguettevõtja, kes on liitunud aFRR-keskkonnaga“ ja artikli 2 lõike 1 punktis m on mõiste „osalev põhivõrguettevõtja“ määratletud kui „mis tahes liige, kes kasutab aFRR-keskkonda tasakaalustamisenergia aFRR standardtoodete vahetamiseks“.

7 Rakendusraamistiku artikli 2 lõike 1 punktis n on märgitud, et Picasso „on rakendusprojekt, mis areneb aFRR-keskkonna suunas, ja selle artikli 5 lõikes 2, et „kõik põhivõrguettevõtjad koostavad aFRR-keskkonna rakendusprojekti, mis põhineb Picasso rakendusprojektil, mis muudeti aFRR-keskkonna rakendusprojektiks pärast käesoleva aFRR-keskkonna rakendusraamistiku vastuvõtmist“.

8 Picasso liikmeks olevad põhivõrguettevõtjad, sealhulgas hageja, sõlmisid 1. juulil 2020 Picasso-keskkonna koostöölepingu, millega asendati varasem koostöömemorandum (edaspidi „Picasso koostööleping“). Selle koostöölepingu suhtes kohaldatakse kõigile keskkondadele ühist tasakaalustamiskeskkondi käsitlevat põhilepingut, mis jõustus samuti 1. juulil 2020 (edaspidi „põhileping“).

9 Komisjoni energeetika peadirektoraadi peadirektor rõhutas 17. detsembri 2020. aasta kirjas, et ta ei näe põhjust võtta vastu otsus lubada Šveitsil määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel osaleda Euroopa tasakaalustamiskeskkondades. Hageja esitas selle kirja peale hagi, mis jäeti 21. detsembri 2022. aasta kohtumäärusega Swissgrid *vs.* komisjon (T-127/21, ei avaldata, EU:T:2022:868) vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. See kohtumäärus tühistati 13. veebruari 2025. aasta kohtuotsusega Swissgrid *vs.* komisjon (C-121/23 P, EU:C:2025:83).

10 31. märtsil 2022 esitas Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustik (ENTSO-E) rakendusraamistiku artikli 17 kohaselt ACERile ettepaneku kõnealuse rakendusraamistiku muutmiseks seoses selles sätestatud ülesandeid täitvate üksuste määramisega.

11 ACER võttis 30. septembril 2022 vastu otsuse 15/2022, millega muudetakse rakendusraamistikku. Selle otsuse I lisa artikli 1 punktiga b muudeti „liikmeks oleva põhivõrguettevõtja“ määratlust, mis sisaldub nüüd rakendusraamistiku artikli 2 lõike 1 punktis m, nii, et see hõlmab nüüd „mis tahes põhivõrguettevõtjat, kelle suhtes kohaldatakse määrust [2017/2195] ja kes on liitunud aFRR-keskkonnaga, sealhulgas mitme põhivõrguettevõtjaga [koormuse-sageduse] piirkonnast pärit põhivõrguettevõtjad“.

12 Hageja esitas 30. novembril 2022 selle otsuse peale kaebuse ACERi apellatsiooninõukogule.

13 Apellatsiooninõukogu leidis vaidlustatud otsuses, et otsus 15/2022 ei ole akt, mis võiks hageja õiguslikku olukorda mõjutada, mistõttu ei ole vaja enam analüüsida, kas see otsus puudutab hagejat otseselt ja isiklikult Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/942, millega asutatakse Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Amet (ELT 2019, L 158, lk 22), artikli 28 lõike 1 tähenduses, ning jättis seetõttu tema kaebuse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. Apellatsiooninõukogu:

– tuletas meelde, et määruse 2019/942 artikli 28 lõike 1 alusel esitatud kaebuste vastuvõetavust tuleb analüüsida ELTL artiklit 263 käsitleva kohtupraktika alusel, ning järeldas, et tuleb välja selgitada, kas otsus 15/2022 tekitas siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis mõjutavad hageja huve, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis;

– leidis, et määrusest 2017/2195 tuleneb, et selle määruse kohaldamisalasse kuuluvates keskkondades võivad osaleda ainult põhivõrguettevõtjad, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu õigust (välja arvatud Šveitsi põhivõrguettevõtjad ja ainult Euroopa tasakaalustamisenergia standardtoodete vahetamise keskkondades) ning seda tingimusel, et komisjon on teinud sellekohase otsuse nimetatud määruse artikli 1 lõike 7 alusel;

– järeldas eeltoodust, et kuna puudub määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel tehtud komisjoni otsus, siis piirdus otsus 15/2022 määruse 2017/2195 artikli 1 kohaldamisega ja et hageja osalemine ei sõltunud mitte ACERi, vaid komisjoni otsusest;

– lükkas tagasi hageja argumendid, et ta oli aFRR-keskkonna liige enne otsuse 15/2022 tegemist, rõhutades, et teda ei kunagi selle keskkonna liikmeks vastu võetud, et otsus 03/2020 ei olnud

talle adresseeritud, et määrus 2017/2195 oli kohaldatav alates 18. detsembrist 2017 ja et selle artiklit 1 ei ole muudetud.

Poolte nõuded

14 Hageja palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– mõista kohtukulud välja ACERilt.

15 ACER palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

16 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

17 Hageja esitab oma hagi põhjendamiseks kolm väidet.

18 Esimese väite kohaselt on rikutud õigusnormi, kuna apellatsiooninõukogu tõlgendas määrust 2017/2195 vääralt nii, nagu see kohustaks komisjoni tegema määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel otsuse, et ta saaks aFRR-keskkonnas osaleda.

19 Teise väite kohaselt on tehtud hindamisviga määruse 2019/942 artikli 28 lõike 1 kohaldamisel käesoleva juhtumi asjaoludele. Hageja väidab, et apellatsiooninõukogu leidis vääralt, et otsuse 15/2022 peale esitatud hagi on vastuvõetamatu.

20 Kolmandas väites, mis on esitatud teise võimalusena, esitab hageja ELTL artikli 277 alusel määruse 2017/2195 õigusvastasuse vastuväite juhuks, kui seda peaks tõlgendama nii, et see keelab liidu põhivõrguettevõtjatel lisada teda aFRR-keskkonda.

Esimene väide, et määruse 2017/2195 tõlgendamisel on rikutud õigusnormi

21 Hageja heidab apellatsiooninõukogule ette viimase hinnangut, et tema osalemine aFRR-keskkonnas oli võimalik alles pärast komisjoni sellekohase otsuse vastuvõtmist määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel ning et sellist otsust ei ole tehtud. Ta väidab sisuliselt, et apellatsiooninõukogu oleks pidanud asuma seisukohale, et tema osalemine selles keskkonnas oli võimalik, kuna esiteks olid artikli 1 lõikes 6 sätestatud tema osalemise tingimused täidetud riskide tõttu, mida tema kõrvalejäämine kujutaks endast võrgu talitluskindlusele, teiseks, et põhjused, miks komisjon 17. detsembri 2020. aasta kirjas ei lubanud tal seal osaleda, olid ekslikud,

kolmandaks peab apellatsiooninõukogul olema pädevus kontrollida, kas tema osalemise tingimused on täidetud, ja neljandaks, et 21. detsembri 2022. aasta kohtumäärus Swissgrid *vs.* komisjon (T-127/21, ei avaldata, EU:T:2022:868), millega jäeti tema tühistamishagi 17. detsembri 2020. aasta kirja vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, ei ole asjakohane. Sellega seoses tuletas ta kohtuistungil meelde, et see kohtumäärus tühistati 13. veebruari 2025. aasta kohtuotsusega Swissgrid *vs.* komisjon (C-121/23 P, EU:C:2025:83).

22 ACER ja komisjon leiavad, et apellatsiooninõukogu ei ole väidetavat õigusnormi rikkumist toime pannud. ACER rõhutab lisaks, et hageja argumendid, mis esitati esimest korda repliigis, on vastuvõetamatud.

23 Kõigepealt tuleb tagasi lükata ACERi esitatud asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hageja repliigis esitatud argumendid on vastuvõetamatud, kuna need sarnanevad uue väite hilinenud esitamisega.

24 Üldkohtu kodukorra artikli 84 lõike 1 kohaselt ei või menetluse käigus esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Siiski tuleb tunnistada vastuvõetavaks väide, millega täiendatakse otseselt või kaudselt varem hagiavalduses esitatud väidet ja millel on varem esitatud väitega otsene seos. Selleks et käsitada uut argumenti varasema väite või etteheite täiendusena, peab sel olema hagiavalduses esialgu esitatud väidete või etteheidetega piisavalt tihe seos, et neid saaks pidada kohtumenetluses oleva vaidluse loomuliku käigu osaks (vt 20. novembri 2017. aasta kohtuotsus Petrov jt *vs.* parlament, T-452/15, EU:T:2017:822, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 Tuleb tõdeda, et hageja väitis oma hagiavalduses sisuliselt, et apellatsiooninõukogu ei saanud tugineda sellele, et puudub otsus, mis lubaks tal aFRR-keskkonnas osaleda. Järelikult piirdus hageja – väites repliigis, et apellatsiooninõukogu oleks pidanud analüüsima komisjoni seisukoha põhjendatust tema osalemise kohta või vähemalt kontrollima, kas sellise osalemise tingimused olid täidetud – hagiavalduses esitatud argumentide täiendamisega.

26 Määruse 2017/2195 artikli 1 „Reguleerimisese ja kohaldamisala“ lõikes 6 on sätestatud, et „Euroopa tasakaalustamisenergia standardtoodete vahetamise keskkonnad võib avada Šveitsis tegutsevatele põhivõrguettevõtjatele tingimusel, et selle riigi asjaomaste õigusaktidega rakendatakse ELi elektriturgu reguleerivate õigusaktide peamisi sätteid ning et liidu ja Šveitsi valitsuse vahel on sõlmitud elektrialast koostööd reguleeriv leping, aga ka sel juhul, kui Šveitsi väljajätmine võiks põhjustada piirkonna talitluskindlust ohustavaid plaaniväliseid võimsusvooge Šveitsi kaudu“.

27 Määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 7 on sätestatud, et „[v]astavalt lõike 6 tingimustele otsustab Šveitsi osalemise tasakaalustamisenergia standardtoodete vahetamise keskkondades komisjon lähtuvalt koostööameti ja kõikide põhivõrguettevõtjate arvamusest vastavalt artikli 4 lõike 3 kohasele menetlusele. Šveitsi põhivõrguettevõtjate õigused ja kohustused peavad olema kooskõlas liidus tegutsevate põhivõrguettevõtjate õiguste ja kohustustega, et võimaldada tasakaalustamisturu sujuvat toimimist liidu tasandil ning tagada kõigile osalistele võrdsed tingimused“.

28 Väljakujunenud kohtupraktikast tulenevalt ei pea liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestama mitte üksnes sätte sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (vt 14. märtsi 2024. aasta kohtuotsus VR Bank Ravensburg-Weingarten, C-536/22, EU:C:2024:234, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

29 Tuleb tõdeda, et määruse 2017/2195 nii grammatilisest kui ka kontekstipõhisest tõlgendusest nähtub, et kui määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 6 on ette nähtud asjaolud, mille esinemisel võib toimuda Šveitsi põhivõrguettevõtjate vastuvõtmine Euroopa tasakaalustamisenergia standardtoodete vahetamise keskkondadesse, nende hulgas võimalus, et plaanivälised võimsusvood Šveitsi kaudu ohustavad piirkonna talitluskindlust, siis sama artikli lõige 7 kehtestab menetluse, mida tuleb sellise loa saamiseks järgida.

30 Selles osas on määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 sõnastus selge. Sellest järeldub, et kui ACERil ja liidu põhivõrguettevõtjatel palutakse esitada oma arvamus, on otsustuspädevus antud komisjonile ning et selle teostamisel ei võta ta arvesse mitte ainult mõju võrgu talitluskindlusele, vaid kontrollib ka seda, kas Šveitsi põhivõrguettevõtjate õigused ja kohustused on kooskõlas liidu põhivõrguettevõtjate õiguste ja kohustustega.

31 Esiteks tuleneb sellest, et apellatsiooninõukogu leidis õigesti, et kuna komisjon ei ole teinud määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel otsust, ei olnud hagejal õigust osaleda aFRR-keskkonnas, kuna ühelt poolt ei ole vaidlust selles, et see keskkond kuulub määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 7 kasutatud mõiste „tasakaalustamisenergia standardtoodete vahetamise [Euroopa] keskkond“ alla, ja teiselt poolt selles, et komisjon ei ole ühtegi sellekohast otsust vastu võtnud.

32 Teiseks, kuna määruse 2017/2195 artikli 1 lõigetest 6 ja 7 tuleneb, et komisjoni ülesanne on võtta vastu otsus Šveitsi osalemise kohta keskkondades ja selle raames analüüsida, kas selle määruse artikli 1 lõikes 6 ette nähtud tingimused on täidetud, on seetõttu hageja poolt väär heita apellatsiooninõukogule ette, et viimane ei analüüsinud, kas need tingimused olid täidetud või kas komisjon oleks pidanud tegema otsuse selle määruse artikli 1 lõike 7 alusel.

33 Samuti tuleb märkida, et asjassepuutumatu on hageja kriitika 17. detsembri 2020. aasta kirjas esitatud hinnangute kohta, mis puudutavad mõju, mida avaldab võrgu talitluskindlusele tema kõrvalejäämine aFRR-keskkonnast, ning viide 13. veebruari 2025. aasta kohtuotsusele Swissgrid *vs.* komisjon (C-121/23 P, EU:C:2025:83), millega tühistati 21. detsembri 2022. aasta kohtumäärus Swissgrid *vs.* komisjon (T-127/21, ei avaldata, EU:T:2022:868), millega tunnistati vastuvõetamatuks tühistamishagi, mille ta selle kirja peale esitas.

34 Nimelt isegi juhul, kui Üldkohus peaks pärast menetluse jätkamist kohtuasjas T-127/21 tühistama võimaliku keelduva otsuse, mis sisaldub 17. detsembri 2020. aasta kirjas, ei oleks sellisel tühistamisel samaväärset toimet komisjoni sellise otsuse vastuvõtmisega, millega lubatakse Šveitsil osaleda aFRR-keskkonnas määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel. ELTL artikli 264 esimese lõigu kohaselt piirduvad tühistamise tagajärjed selle otsuse tagasiulatuvalt õiguskorrast kõrvaldamisega. Pooled on seega olukorras, kus nad olid enne 17. detsembrit 2020, ning seda olukorda iseloomustab asjaolu, et puudub komisjoni otsus, mis lubaks Šveitsil osaleda määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel.

35 Kolmandaks ei saa nõustuda ka hageja viitega sellele, et ACERil ja apellatsiooninõukogul on vaja analüüsida, kas tema aFRR-keskkonnas osalemise tingimused olid täidetud, et vältida „tõsist lünka liidu kohtusüsteemis“.

36 Nende argumentidega väidab hageja sisuliselt, et määruse 2017/2195 artikli 1 lõigete 6 ja 7 kohtulikus kontrollis esineb lünk, mis on vastuolus õigusel rajaneva liiduga, mille raames kontrollitakse selle institutsioonide aktide kooskõla eeskätt aluslepinguga ja õiguse

üldpõhimõtetega (23. aprilli 1986. aasta kohtuotsus Les Verts *vs.* parlament, 294/83, EU:C:1986:166, punkt 23; vt ka 26. juuni 2012. aasta kohtuotsus Poola *vs.* komisjon, C-336/09 P, EU:C:2012:386, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Kuna määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 7 ette nähtud otsuse tegemine on komisjoni ülesanne, siis võib apellant juhul, kui ta leiab, et komisjon keeldub ekslikult sellise otsuse vastuvõtmisest, kasutada ELTL artiklis 265 ette nähtud õiguskaitsevahendit, mis viitab tegevusetusele, mis seisneb otsuse tegemata jätmises või seisukoha esitamata jätmises (13. juuli 1971. aasta kohtuotsus Deutscher Komponistenverband *vs.* komisjon, 8/71, EU:C:1971:82, punkt 2; vt ka 19. novembri 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* nõukogu (C-196/12, EU:C:2013:753, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Seega tuleb esimene väide tagasi lükata.

Teine väide, et määruse 2019/942 artikli 28 lõike 1 kohaldamisel käesoleva juhtumi asjaoludele on tehtud hindamisviga

39 Hageja väidab, et apellatsiooninõukogu rikkus määruse 2019/942 artikli 28 lõiget 1, kui ta leidis, et otsus 15/2022 ei muuda selgelt tema õiguslikku olukorda. Esimeses väiteosas heidab ta apellatsiooninõukogule ette, et viimane ei võtnud arvesse seda, et otsusega 15/2022 lisati tema aFRR-keskkonnas osalemisele lisatingimus võrreldes rakendusraamistikuga, nagu see tulenes otsusest 03/2020, kuna enam ei piisa sellest, et ta saab otsuse, millega tal lubatakse osaleda määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel, vaid et tema suhtes tuleb kohaldada ka liidu õigust. Teises väiteosas leiab ta, et apellatsiooninõukogu jättis vääralt arvesse võtmata otsuse 15/2022 mõju lepingutele, mille osaline ta on.

40 ACER, keda toetab komisjon, leiab, et apellatsiooninõukogu ei rikkunud määruse 2019/942 artikli 28 lõiget 1. ACER väidab samuti, et väite teine osa on vastuvõetamatu.

41 Vaidlustatud otsuse punktides 62–67 järeldas apellatsiooninõukogu, et otsus 15/2022 ei tekita siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis mõjutaksid hageja huve viisil, mis tooks kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis, esiteks põhjusel, et seda õiguslikku olukorda ei reguleeri mitte otsus 15/2022, vaid määrus 2017/2195, teiseks, et kuna hagejal ei olnud õigust aFRR-keskkonnas osaleda otsuse 03/2020 alusel, ei saa asuda seisukohale, et otsus 15/2022 puudutas teda otseselt ja isiklikult, ning kolmandaks, et hageja varasem osalemine keskkonnaprojektides või nendega seotud lepingutes ei ole asjakohane.

42 Määruse 2019/942 artikli 28 „Otsused, mille peale võib kaebuse esitada“ lõikes 1 on ette nähtud, et „[i]ga füüsiline või juriidiline isik, sealhulgas riiklik reguleeriv asutus, võib esitada kaebuse temale adresseeritud ja artikli 2 punktis d nimetatud otsuse peale või sellise otsuse peale, mis teda vormiliselt teisele isikule adresseeritud otsusena siiski otseselt ja isiklikult puudutab“.

43 Kuna see säte on inspireeritud Euroopa Kohtule esitatud tühistamishagi käsitlevast sättest, täpsemalt ELTL artikli 263 neljanda lõigu esimesest osast, tuleb seda tõlgendada viimati nimetatud sätet käsitlevast kohtupraktikast lähtudes.

44 Sellega seoses tuleb ühelt poolt meenutada, et kui institutsiooni akti peale on tühistamishagi esitanud juriidiline või füüsiline isik, siis on niisugune hagi vastuvõetav ainult juhul, kui kõnealuse akti siduvad õiguslikud tagajärjed puudutavad hageja huve, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis. Mis teiselt poolt puudutab niisuguse akti peale esitatud tühistamishagi,

mille adressaat ta ei ole, siis kattub see nõue tingimustega, mis on ette nähtud ELTL artikli 263 neljandas lõigus, mille kohaselt peab vaidlustatud akt mõjutama hagejat otseselt ja isiklikult (vt selle kohta 13. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Deutsche Post ja Saksamaa *vs.* komisjon, C-463/10 P ja C-475/10 P, EU:C:2011:656, punktid 37 ja 38).

45 Otsese puutumuse tingimuse kohta tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et tingimus, mille järgi hagi esemeks olev otsus peab puudutama füüsilist või juriidilist isikut otseselt, nõuab, et see avaldaks otsest mõju selle isiku õiguslikule olukorrale ega jätaks meedet rakendama kohustatud adressaadile mingit kaalutlusõigust – akti rakendamine on puhtautomaatne ja tuleneb vaid ühenduse õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme (vt 13. märtsi 2008. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Infront WM, C-125/06 P, EU:C:2008:159, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Mis puudutab isiklikku puutumust, siis väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab füüsiline või juriidiline isik, kes ei ole akti adressaat, väita, et see puudutab teda isiklikult ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses, üksnes siis, kui asjaomane akt mõjutab teda mingi talle omase tunnuse või teda iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis teda kõigist teistest isikutest eristab, ning seega individualiseerib teda sarnaselt akti adressaadiga (15. juuli 1963. aasta kohtuotsus Plaumann *vs.* komisjon, 25/62, EU:C:1963:17, lk 223; vt ka 27. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Stichting Woonlinie jt *vs.* komisjon, C-133/12 P, EU:C:2014:105, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Just neid kaalutlusi arvestades tulebki väite kahte osa analüüsida.

Esimene väiteosa

48 Esimeses väiteosas leiab hageja, et otsusega 15/2022 lisati tema osalemisele veel üks tingimus lisaks tingimusele, et ta peab komisjonilt saama määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 kohase otsuse. Sisuliselt väidab ta, et isegi kui komisjon teeks tema suhtes otsuse, millega antakse talle nimetatud artikli 1 lõike 7 alusel luba osaleda aFRR-keskkonnas, ei vastaks ta otsusega 15/2022 rakendusraamistikus tehtud muudatuse järgi „liikmeks oleva põhivõrguettevõtja“ määratlusele.

49 Sellega seoses piisab, kui rõhutada, et niisugused argumendid põhinevad otsusega 15/2022 muudetud rakendusraamistiku vääral tõlgendusel. Nimelt saab mõistet „põhivõrguettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse määrust 2017/2195“, mis nüüd on hõlmatud „liikmeks oleva põhivõrguettevõtja“ määratlusega (vt eespool punkt 11), tõlgendada üksnes nii, et see hõlmab hagejat juhul, kui komisjon on tema suhtes teinud määruse 2017/2195 artikli 1 lõike 7 alusel otsuse, millega kiidab heaks tema osalemise aFRR-keskkonnas.

50 Kuna otsus 15/2022 võeti nimelt vastu määruse 2017/2195 alusel, tuleb selle otsusega muudetud rakendusraamistiku sätteid tõlgendada kooskõlas nimetatud määruse sätetega, välja arvatud juhul, kui neil on selge ja ühemõtteline tähendus ja nad ei vaja seetõttu üldse tõlgendamist (vt selle kohta 15. septembri 2021. aasta kohtuotsus Daimler *vs.* komisjon, T-359/19, EU:T:2021:568, punkt 92).

51 Kuna aga määruses 2017/2195 on sõnaselgelt ette nähtud Šveitsi põhivõrguettevõtjate osalemine selle artikli 1 lõigetes 6 ja 7 ette nähtud tingimustel ja viisil, siis tähendab see igal juhul, et rakendusraamistiku artikli 2 lõike 1 punktis q sisalduvat mõistet „põhivõrguettevõtja, kelle suhtes kohaldatakse määrust [2017/2195]“ tuleb tõlgendada nii, et see hõlmab Šveitsi põhivõrguettevõtjat, kelle osalemine on selle määruse alusel lubatud.

52 Järelikult tuleb teise väite esimene osa tagasi lükata.

Teine väiteosa

53 Teises väiteosas viitab hageja Picasso koostöölepingu rakendusraamistiku sõnastuse muutmise tagajärgedele, juhtimaks tähelepanu asjaolule, et otsus 15/2022 muutis selgelt tema õiguslikku olukorda.

– *Teise väiteosa vastuvõetavus, millele ACER vastu vaidleb*

54 ACER leiab, et käesolev väiteosa on vastuvõetamatu, kuna hageja ei esitanud oma hagiavalduse lisas Picasso koostöölepingu koopiat ning viitab selle sisule üksnes ebamääraselt ja üldsõnaliselt.

55 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 21 esimesele lõigule, mida kohaldatakse sama põhikirja artikli 53 esimese lõigu alusel Üldkohtu menetluses, ja Üldkohtu kodukorra artikli 76 punktile d tuleb hagiavalduses märkida hagi ese, esitatud väited ja argumendid ning lühiülevaade nendest väidetest. Need rekvisiidid peavad olema piisavalt selged ja täpsed, et kostja saaks oma kaitse ette valmistada ja Üldkohus saaks vajaduse korral teha asjas otsuse ilma lisaandmeteta. Õiguskindluse ja korrakohase õigusemõistmise tagamiseks peavad hagi vastuvõetavuseks selle olulised faktilised ja õiguslikud asjaolud, millele hagi tugineb, nähtuma selgelt ja arusaadavalt hagiavalduse tekstist endast (vt selle kohta 28. aprilli 1993. aasta kohtumäärus De Hoe *vs.* komisjon, T-85/92, EU:T:1993:39, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika). Hagiavalduses peab seega olema selgitatud, milles seisneb väide, millel hagi põhineb, nii et ainuüksi väite abstraktne äramärkimine ei vasta kodukorra nõuetele. Analoogseid nõudeid tuleb järgida väite põhjendamiseks esitatavate etteheidete puhul (vt 25. märtsi 2015. aasta kohtuotsus Belgia *vs.* komisjon, T-538/11, EU:T:2015:188, punkt 131 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 27. novembri 2020. aasta kohtumäärus PL *vs.* komisjon, T-728/19, ei avaldata, EU:T:2020:575, punkt 64).

56 Hageja väidab esiteks, et tal on Picasso koostöölepingu alusel lepinguline õigus osaleda aFRR-keskkonnas. Teiseks leiab ta, et otsuse 15/2022 lisas esitatud rakendusraamistik jätab ta sellest lepingulisest õigusest ilma. Kolmandaks järeldab ta Üldkohtu 11. juuli 2007. aasta kohtuotsuses Alrosa *vs.* komisjon (T-170/06, EU:T:2007:220, punkt 39) ja 12. detsembri 2018. aasta kohtuotsuses Groupe Canal + *vs.* komisjon (T-873/16, EU:T:2018:904, punktid 22–27) väljendatud seisukoha analoogia alusel kohaldamisest, et otsus 15/2022 muutis selgelt tema õiguslikku olukorda.

57 Sellised argumendid on täielikult kooskõlas kodukorra artikli 76 punktiga d.

58 ACER vaidleb vastu pigem sellele, et hageja ei ole tõendanud faktilist eeldust, millel need argumendid põhinevad, nimelt lepingulise õiguse olemasolu osaleda aFRR-keskkonnas Picasso koostöölepingu alusel, kuna ta ei esitanud oma hagiavalduse lisas selle lepingu koopiat.

59 Vastab tõele, et hageja ei esitanud oma hagiavalduse lisas Picasso koostöölepingu koopiat. Repliigis põhjendas ta koopia esitamata jätmist selle dokumendi keerukuse ja pikkusega ning sellega, et koopia esitamine on väidetavalt tarbetu, kuid tegi taotluse sellekohase tõendi kogumiseks. Menetlust korraldava meetme järel edastas hageja Üldkohtule Picasso koostöölepingu ja põhilepingu koopia.

60 Kodukorra artikli 85 lõike 1 kohaselt „esitatakse tõendid ja tõendite kogumise taotlused menetlusdokumentide esimese vahetamise käigus“ ning lõike 2 kohaselt „[võivad] kohtuasja pooled […] repliigis ja vasturepliigis esitada oma argumentide toetamiseks lisatõendeid või taotluse nende kogumiseks tingimusel, et nende hiline esitamine on õigustatud“.

61 Tuleb tõdeda, et hageja on tõendite hilinenud esitamist kodukorra artikli 85 lõike 2 tähenduses põhjendanud, rõhutades sisuliselt, et tema arvates puudub vajadus tõendada, et tal oli lepinguline õigus aFRR-keskkonnas osaleda.

62 Sellega seoses tuleb märkida, et alates apellatsiooninõukogule esitatud kaebusest väitis hageja, et otsus 15/2022 mõjutab tema lepingulisi õigusi, nagu apellatsiooninõukogu vaidlustatud otsuse punktis 48 kokku võttis. Ent apellatsiooninõukogu lükkas selle argumendi tagasi pigem asjassepuutumatuse tõttu, mitte seetõttu, et hageja ei ole tõendanud õigusi, millele ta tugines, rõhutades vaidlustatud otsuse punktis 64, et varasemale osalemisele keskkonnaprojektides või lepingulistes kokkulepetes ei saa tugineda viisil, mis seaks kahtluse alla määruse 2017/2195 erisätted. Hageja võis seega õiguspäraselt eeldada, et ta ei pea tõendama nende lepinguliste õiguste olemasolu, mille sisulist õigsust apellatsiooninõukogu kahtluse alla ei seadnud.

63 ACERi esitatud asja läbivaatamist takistav asjaolu tuleb seega tagasi lükata.

– *Teise väiteosa sisuline analüüs*

64 Mis puudutab väite selle osa sisulist analüüsi, siis tuleb märkida, et hageja on nii põhilepingu kui ka Picasso koostöölepingu osaline.

65 Lisaks tuleb märkida, et lepingute, mille osaline hageja on, eesmärk on reguleerida aFRR-keskkonna toimimist määruse 2017/2195 ja rakendusraamistiku laiendusena. Seega tuleneb ühelt poolt kõigile määrusega 2017/2195 ette nähtud keskkondade ühise põhilepingu preambulist, et selle lepingu eesmärk on määrata kindlaks poolte vastastikuste kohustuste raamistik, mis puudutab nende keskkondade arendamist, hooldamist ja käitamist vastavalt selle määruse alusel vastu võetud rakendusraamistikele. Samuti nähtub Picasso koostöölepingu preambulist, et see võeti vastu määruse 2017/2195, selle rakendamise raamistiku ja põhikokkuleppe laiendusena.

66 Sellest ei nähtu samas, et mõiste „liikmeks olev põhivõrguettevõtja“ määratluse muutmine tõi kaasa selle, et hageja jäi ilma oma lepinguliste õiguste teostamisest ja mõjutas seega otseselt tema õiguslikku olukorda eespool punktis 44 viidatud kohtupraktika tähenduses.

67 Esimesena tuleb meenutada, et aFRR-keskkonna eesmärk on vahetada sageduse taastamise reservidest automaatse käivitamise teel tasakaalustamisenergia standardtooteid.

68 Teisena tuleb tõdeda, et isegi enne otsust 15/2022 ei olnud hagejal tingimusteta lepingulist õigust kasutada aFRR-keskkonda.

69 Nimelt ei ole poolte vahel vaidlust esiteks selles, et seda võimalust ei ole antud kõigile „liikmeks olevatele põhivõrguettevõtjatele“, vaid üksnes nendele, kes kuuluvad „osalevate põhivõrguettevõtjate“ hulka, ning teiseks, et lepingud, mille osaline hageja on, seavad hageja võimaluse osaleda aFRR-keskkonnas sõltuvusse komisjoni otsuse vastuvõtmisest määruse 2017/2195 artikli 1 alusel, millest annab tunnistust eelkõige põhilepingu punkt 8.3.

70 Kolmandana, kuna enne otsust 15/2022 ei olnud hagejal kõnealuste lepingute alusel – ja seda sõltumata tema võimalikust kvalifitseerimisest „liikmeks olevaks põhivõrguettevõtjaks“ – lepingulist õigust kasutada aFRR-keskkonda tasakaalustamisenergia standardtoodete vahetamiseks ilma komisjoni sellekohase otsuseta, ei saa asuda seisukohale, et otsusega 15/2022 võeti temalt selline õigus ära ja see mõjutas seega otseselt tema õiguslikku olukorda eespool punktis 45 viidatud kohtupraktika tähenduses.

71 Kõigest eeltoodust tuleneb, et apellatsiooninõukogu ei rikkunud õigusnormi, kui ta jättis kaebuse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata põhjusel, et määruse 2019/942 artikli 28 lõikes 1 ette nähtud tingimused ei olnud täidetud.

72 Seega tuleb teine väiteosa ja sellest tulenevalt teine väide tervikuna tagasi lükata.

Kolmas väide, mis on esitatud teise võimalusena ja mis puudutab sisuliselt määruse 2017/2195 õigusvastasust

73 Kolmanda väitega esitab hageja määruse 2017/2195 kohta ELTL artikli 277 tähenduses õigusvastasuse vastuväite juhuks, kui määruse 2017/2195 artikli 1 lõikeid 6 ja 7 tuleb tõlgendada nii, et need välistavad Šveitsi osalemise tasakaalustamiskeskkondades, olgugi et selline välistamine seaks ohtu võrgu talitluskindluse.

74 ACER leiab, et käesolev väide on vastuvõetamatu, kuna hageja ei ole määruse 2017/2195 peale esitanud tühistamishagi ega ole tõendanud, et hagi vastuvõetavuses esines kahtlus.

75 Üldkohus leiab, et käesoleva juhtumi asjaoludel on korrakohase õigusemõistmise kaalutlustel põhjendatud teha sisuline otsus hageja esitatud õigusvastasuse väite kohta, ilma et enne oleks vaja teha otsus selle vastuvõetavuse kohta (vt selle kohta analoogia alusel 26. veebruari 2002. aasta kohtuotsus nõukogu *vs.* Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, punkt 52).

76 Õigusvastasuse väide koosneb viiest osast, mis puudutavad sisuliselt vastavalt esiteks seda, et komisjon eiras oma rakendusvolituste ulatust, teiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määruse (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (ELT 2019, L 158, lk 54), artikli 3 punktide h ja i ning artikli 6 lõike 3 rikkumist, kolmandaks ELTL artikli 218 lõike 6 rikkumist, neljandaks Euroopa Majandusühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel 22. juulil 1972 sõlmitud lepingu (EÜT 1972, L 300, lk 188; edaspidi „vabakaubandusleping“) artikli 13 lõike 1 rikkumist ja viiendaks rahvusvahelisest tavaõigusest tuleneva ennetuspõhimõtte rikkumist.

77 ACER, keda toetab komisjon, leiab, et õigusvastasuse väide tuleb tagasi lükata.

Esimene väiteosa

78 Hageja väidab, et komisjonil ei olnud pädevust otsustada määruses 2017/2195 Šveitsi osalemise üle aFRR-keskkonnas. Esiteks väidab ta, et Šveitsi osalemine aFRR-keskkonnas on sedavõrd oluline, mida ei saa reguleerida rakendusaktiga. Teiseks ületas komisjon selles küsimuses eeskirju vastu võttes igal juhul talle antud volituste ulatust, reguleerides valdkonda, mida määrus 2019/943 ei reguleeri, ning omistades endale piiramatu kaalutlusõiguse otsustada Šveitsi osalemise üle tasakaalustamiskeskkondades.

79 Kõigepealt tuleb märkida, et määruse 2017/2195 õiguslik alus on määruse nr 714/2009 artikli 18 lõike 3 punktid b ja d ning lõige 5. Kuna viimati nimetatud määruse artikli 18 lõike 5 esimesest lausest tuleneb, et selle artikli lõike 3 osas võib komisjon vastu võtta ainult suuniseid, kuuluvad tema volitused, arvestades EL toimimise lepingu artiklites 290 ja 291 vahetegemist mõistete „delegeeritud õigusakt“ ja „rakendusakt“ vahel, teisena nimetatud kategooriasse. Seda tõlgendust kinnitab määrus 2019/943, millega sõnastati uuesti määrus nr 714/2009, mille vastavas sättes, nimelt artikli 61 lõigetes 4–6, on sõnaselgelt viidatud „rakendusaktide“ vastuvõtmisele.

80 ELTL artikli 291 lõikes 2 on märgitud, et kui liidu õiguslikult siduvate aktide rakendamiseks on vaja ühetaolisi tingimusi, antakse nende õigusaktide alusel rakendamisvolitused komisjonile või nõuetekohaselt põhjendatud erijuhtudel ja ELL artiklites 24 ja 26 ette nähtud juhtudel Euroopa Liidu nõukogule.

81 Kui komisjonile on ELTL artikli 291 lõike 2 alusel antud rakenduspädevus, peab ta täpsustama seadusandliku akti sisu, et tagada selle rakendamine kõigis liikmesriikides ühetaolistel tingimustel (vt selle kohta 15. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus parlament *vs.* komisjon, C-65/13, EU:C:2014:2289, punkt 43).

82 Vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on sellise valdkonna nagu käesolevas asjas käsitletav põhinormide kehtestamine üksnes liidu seadusandja pädevuses ning need normid peavad olema sätestatud alusaktides. Sellest järeldub, et alusakti olulisi elemente kehtestavate sätete – mille vastuvõtmiseks on vaja teha liidu seadusandja vastutusalasse kuuluvaid poliitilisi valikuid – kehtestamist ei saa delegeerida ega panna neid sätteid rakendusaktidesse (vt selle kohta 5. septembri 2012. aasta kohtuotsus parlament *vs.* nõukogu, C-355/10, EU:C:2012:516, punktid 64–66 ning seal viidatud kohtupraktika).

83 Küsimus, millised on need valdkonna elemendid, mida tuleb kvalifitseerida oluliseks, peab põhinema objektiivsetel asjaoludel, mida saab kohtulikult kontrollida, ning see nõuab asjaomase valdkonna omaduste ja eripäraga arvestamist (vt selle kohta 5. septembri 2012. aasta kohtuotsus parlament *vs.* nõukogu, C-355/10, EU:C:2012:516, punktid 67 ja 68).

84 Lisaks täpsustab komisjon väljakujunenud kohtupraktika kohaselt seadusandlikku akti, kui tema vastu võetud rakendusakti sätted esiteks järgivad seadusandliku akti üldisi põhieesmärke ja teiseks on vajalikud või tarvilikud selle rakendamiseks, ilma seda täiendamata või muutmata (vt selle kohta 15. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus parlament *vs.* komisjon, C-65/13, EU:C:2014:2289, punktid 45 ja 46).

85 Tuleb tõdeda, et käesolevas asjas on need tingimused täidetud.

86 Nagu nähtub eelkõige määruse nr 714/2009 põhjendusest 1 ja määruse 2019/943 põhjendusest 2, on nende eesmärk luua elektrienergia siseturg, mis põhineb piiriülest elektrikaubandust käsitlevatel õiglastel reeglitel, et suurendada sel viisil konkurentsi elektrienergia siseturul. Määrus 2017/2195 on osa selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust mehhanismist, mida kinnitavad ka selle põhjendused 1 ja 10, millest nähtub, et selle määruse eesmärk on tasakaalustamisturgude lõimimine, mida peaks soodustama ühtse Euroopa tasakaalustamiskeskkonna loomine, et saada täielikult toimiv ja ühendatud energiasiseturg.

87 Nagu Euroopa Kohus on juba varem märkinud, keeldus Šveitsi Konföderatsioon sõlmimast Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, ning et selle keeldumise tulemusena ei nõustunud viimane kavaga, mis nägi ette ühtse turuga integreeritud ja selle liikmete vahelistel ühistel eeskirjadel

põhineva majandusühenduse, vaid eelistas liidu ja selle liikmesriikidega sõlmida kahepoolsed lepingud konkreetsetes valdkondades. Seega ei ühinenud Šveitsi Konföderatsioon liidu siseturuga (12. novembri 2009. aasta kohtuotsus Grimme, C-351/08, EU:C:2009:697, punkt 27, ja 7. märtsi 2013. aasta kohtuotsus Šveits *vs.* komisjon, C-547/10 P, EU:C:2013:139, punktid 78 ja 79).

88 Seega tuleb tõdeda, et Šveitsis tegutsevate põhivõrguettevõtjate väljajätmine määruses 2017/2195 ette nähtud keskkondades osalemisest – tingimusel et sõlmitakse alternatiivne kahepoolne kokkulepe, milline võimalus jääb alati alles – on selle määrusega taotletavaid eesmärke, seal hulgas eelkõige siseturu loomine, arvestades täielikult põhjendatud.

89 Sellega seoses tuleb märkida, et esimene kahest määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 6 esile tõstetud hüpoteesist puudutab just olukorda, kus Šveitsi Konföderatsiooniga sõlmitakse kahepoolne leping eespool punktis 87 viidatud kohtupraktika tähenduses, kuna see puudutab võimalust, et „Šveitsi riigisisestes õigusnormides kohaldatakse elektriturgu käsitlevate liidu õigusaktide peamisi sätteid ning et liidu ja Šveitsi vahel on sõlmitud valitsustevaheline kokkulepe elektrienergia valdkonnas tehtava koostöö kohta“.

90 Lisaks tuleb meenutada, et määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 6 esile tõstetud teine olukord puudutab võimalust, „et Šveitsi väljajätmine võiks põhjustada piirkonna talitluskindlust ohustavaid plaaniväliseid võimsusvooge Šveitsi kaudu“. Tuleb märkida, et lubades erandina võimalust, et Šveits osaleb keskkondades võrgu talitluskindlusega seotud põhjustel, piirdus komisjon sellega, et võttis vastu „vajaliku või tarviliku sätte“ eespool punktis 84 viidatud kohtupraktika tähenduses, kuna ta ühitas Šveitsi põhivõrguettevõtjatele ühiste eeskirjade kohaldamata jätmise – kas seetõttu, et Šveits ei osale siseturul, või seetõttu, et puudub kahepoolne leping – vajadusega tagada võrgu talitluskindlus ja usaldusväärsus, mis on esitatud horisontaalselt määruses nr 714/2009 ja mis kajastub ka määruses 2019/943.

91 Mis puudutab komisjoni kaalutlusõigust määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 7 ette nähtud otsuse vastuvõtmisel, siis tuleb selle kohta märkida, et see ei ole vastuolus asjaoluga, et määrus 2017/2195 on olemuselt rakendusakt. Nimelt on see kaalutlusõigus lahutamatult seotud nende küsimuste analüüsimisega, kas Šveitsi väljajätmine võiks põhjustada nimetatud riigi kaudu piirkonna talitluskindlust ohustavaid plaaniväliseid võimsusvooge, kas need võivad ohustada piirkonna võrgu talitluskindlust ja kas Šveitsi põhivõrguettevõtjate õigused ja kohustused vastavad liidus tegutsevate põhivõrguettevõtjate õigustele ja kohustustele. See ei kujuta endast poliitilise valiku tegemist eespool punktis 82 viidatud kohtupraktika tähenduses.

92 Eeltoodut arvestades tuleb järeldada, et komisjon ei ületanud määruse 2017/2195 vastuvõtmisel oma rakenduspädevuse piire.

93 Seega tuleb esimene väiteosa tagasi lükata.

Teine väiteosa

94 Hageja väidab, et määrus 2017/2195 on osas, milles see välistab tema osalemise aFRR-keskkonnas, vastuolus määruse 2019/943 artikli 3 punktidega h ja i ning sama määruse artikli 6 lõikega 3.

95 Esiteks kuulub määruse 2019/943 artikkel 3 „Elektriturgude toimimise põhimõtted“ II peatükki, mis käsitleb elektrituru suhtes kohaldatavaid üldnorme. See säte on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid, reguleerivad asutused, põhivõrguettevõtjad, jaotusvõrguettevõtjad, turukorraldajad ja volitatud ettevõtjad tagavad, et elektrituru toimimise aluseks on järgmised põhimõtted:

[…]

h) järk-järgult kaotatakse pakkumispiirkondade või liikmesriikide vaheliste piiriüleste võimsusvoogude ja piiriüleste tehingute takistused elektri- ja seotud teenuste turgudel;

i) tururreeglitega nähakse ette piirkondlik koostöö, kui see on tõhus;

[…]“.

96 Tuleb tõdeda, et määruse 2017/2195 artiklis 1 sätestatud aFRR-keskkonnas osaleda võivate põhivõrguettevõtjate kohaldamisala piiramise ja nende eesmärkide vahel ei ole mingit vastuolu. Nimelt ei ole selles keskkonnas osalemine ainus vahend määruse 2019/943 artikli 3 punktis h täpsustatud eesmärgi saavutamiseks. Sellega seoses piisab, kui rõhutada, et komisjoni 2. augusti 2017. aasta määruse (EL) 2017/1485, millega kehtestatakse elektri ülekandesüsteemi käidueeskiri (ELT 2017, L 220, lk 1), artiklis 13 on sõnaselgelt ette nähtud, et „[k]ui sünkroonala hõlmab nii Euroopa Liidu kui ka kolmandate riikide põhivõrguettevõtjaid, peavad 18 kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest kõik kõnealuse sünkroonala Euroopa Liidu põhivõrguettevõtjad püüdma sõlmida kokkuleppe süsteemi talitluskindluse ja vastavuse tagamiseks vastavalt käesoleva määruse sätetele koostöös kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatega, kes ei ole käesoleva määrusega seotud“.

97 Samamoodi, kuigi määruse 2019/943 artikli 3 punktis i nimetatud piirkondliku koostöö eesmärki võib tõlgendada nii, et see hõlmab koostööd kolmandate riikide põhivõrguettevõtjatega, nagu on muu hulgas rõhutatud määruse 2019/943 põhjenduses 70, mis puudutab võrgu turvalist talitlust, ei toimu see koostöö tingimata juurdepääsu kaudu määruses 2017/2195 ette nähtud keskkondadele, vaid võib toimuda lepingute vormis liidu põhivõrguettevõtjate ja asjaomaste kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahel, nagu nähtub määruse 2017/1485 artiklist 13, millele on viidatud eespool punktis 96.

98 Mis teiseks puudutab määruse 2019/943 artikli 6 lõiget 3, siis selles on täpsustatud, et „[t]asakaalustamisturud peavad tagama talitluskindluse, võimaldades samal ajal piirkonnaülest võimsust maksimaalselt kasutada ja seda tõhusal[t] ajavahemikeüleselt jaotada“. Tuleb siiski märkida, et see eesmärk peab olema ühitatav sama määruse artikli 1 punktis c sätestatud eesmärgiga kehtestada „piiriülest elektrikaubandust käsitlevad õiglased reeglid ning suurendada sel viisil konkurentsi elektrienergia siseturul“ ja Šveitsi kõrvalejäämisega siseturult. Põhjustel, mis on analoogsed eespool punktides 90 ja 91 juba esitatud põhjustega, toimub selline ühitamine just määruse 2017/2195 artikli 1 lõigetega 6 ja 7, kuna selles on ette nähtud hagejale võimalus saada aFRR-keskkonnale juurdepääs võrgu talitluskindlusega seotud põhjustel, tagades samas kontrolli liidus ja Šveitsis tegutsevate põhivõrguettevõtjate õiguste ja kohustuste vastavuse üle.

99 Järelikult tuleb teine väiteosa tagasi lükata.

Kolmas väiteosa

100 Hageja leiab, et kui määruse 2017/295 artikli 1 lõikeid 6 ja 7 tuleb tõlgendada nii, et need lubavad komisjonil keelata tema osalemise tasakaalustamiskeskkondades isegi juhul, kui Šveitsi Konföderatsiooni ja liidu vahel sõlmitakse leping, võiks lepingu sõlmimist käsitlev nõukogu otsus, mis on vastu võetud ELTL artikli 218 lõike 6 alusel, kaotada oma toime.

101 Seega põhineb käesolev väide eeldusel, et juhul, kui Šveitsi Konföderatsiooni ja liidu vahel sõlmitakse leping, võib komisjon välistada, et see kokkulepe tekitab tagajärgi, jättes vastu võtmata määruse 2017/2195 artikli 1 lõikes 7 ette nähtud otsuse.

102 Tuleb aga tõdeda, et selline eeldus on väär.

103 ELTL artikli 216 lõike 2 kohaselt seovad Euroopa Liidu sõlmitud rahvusvahelised lepingud liidu institutsioone ning seega on need liidu õigusaktide suhtes ülimuslikud (vt 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Air Transport Association of America jt (C-366/10, EU:C:2011:864, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

104 Lisaks tuleb meenutada, et rahvusvahelise lepingu sättel on vahetu õigusmõju, kui selle sõnastust ning lepingu eesmärki ja olemust arvestades sisaldab see selget ja täpset kohustust, mille täitmine või tagajärgede tekkimine ei eelda hilisema akti vastuvõtmist (vt selle kohta 30. septembri 1987. aasta kohtuotsus Demirel, 12/86, EU:C:1987:400, punkt 14, ja 13. septembri 2018. aasta kohtuotsus Gazprom Neft *vs.* nõukogu, T-735/14 ja T-799/14, EU:T:2018:548, punkt 150).

105 Igal juhul tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui asjaomases valdkonnas on olemas liidu õigusnormid, nõuab liidu sõlmitud rahvusvaheliste lepingute ülimuslikkus teisese õiguse aktide suhtes, et viimaseid tõlgendataks võimaluste piires kooskõlas nende lepingutega (vt 22. novembri 2012. aasta kohtuotsus Digitalnet jt, C-320/11, C-330/11, C-382/11 ja C-383/11, EU:C:2012:745, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

106 Sellest tuleneb, et isegi kui rahvusvahelise lepingu säte, mis näeb ette Šveitsi osalemise, ei vasta eespool punktis 104 viidatud kohtupraktikas täpsustatud tingimustele, ei või komisjon jätta niisuguse lepingu olemasolu arvesse võtmata.

107 Seetõttu tuleb kolmas väiteosa tagasi lükata.

Neljas väiteosa

108 Hageja väidab, et määrus 2017/2195 kujutab endast elektrienergia koguselist impordipiirangut, mis on vastuolus vabakaubanduslepingu artikli 13 lõikega 1, mida kohaldatakse elektrienergia suhtes. Ta väidab, et tingimused, mille korral võib artikli 13 lõikele 1 liidu kohtutes tugineda, on täidetud. Järelikult, kuna määrus 2017/2195 takistab hagejal esitada pakkumusi aFRR-keskkonna kaudu, samas kui selles määruses on ette nähtud, et tasakaalustamisenergiat liidus saab vahetada üksnes tasakaalustamiskeskkondade kaudu, on see määrus vastuolus vabakaubanduslepingu artikli 13 lõikega 1. Lisaks ei ole kohaldatav ükski nimetatud lepingu artikli 20 kohane avaliku julgeolekuga seotud põhjendus.

109 Vabakaubanduslepingu artikli 13 lõikes 1 on sätestatud, et „[ü]henduse ja Šveitsi vahelises kaubanduses ei kehtestata uusi koguselisi impordipiiranguid ega samaväärse toimega meetmeid“.

110 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et väite käesolev osa tuleb tagasi lükata, ilma et oleks vaja analüüsida, kas määruse 2017/2195 õiguspärasust saab hinnata vabakaubanduslepingu artiklist 13 lähtudes.

111 Kõigepealt tuleb märkida, et liidu õiguse sätetele – sealhulgas siseturgu käsitlevatele aluslepingu sätetele, mille hulgas on ELTL artikkel 28 – antud tõlgendust ei saa automaatselt üle kanda vabakaubanduslepingu artikli 13 lõikes 1 kasutatud mõistete „koguseline piirang“ ja „samaväärse toimega meetmed“ tõlgendamisele, kui lepingus endas puuduvad sellekohased sõnaselged sätted (vt selle kohta 9. veebruari 1982. aasta kohtuotsus Polydor ja RSO Records, 270/80, EU:C:1982:43, punktid 14–16; 12. novembri 2009. aasta kohtuotsus Grimme, C-351/08, EU:C:2009:697, punkt 29, ja 24. septembri 2013. aasta kohtuotsus Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, punkt 44).

112 Järgmiseks nähtub juba eespool punktides 86 ja 87 esitatud põhjustel määruse 2017/2195 põhjenduste 1 ja 10 koostoimest, et ühiste keskkondade loomine on osa elektrienergia siseturu – see tähendab integreeritud majandusterviku – loomisest, mis põhineb ühiseeskirjade järgimisel, millega Šveitsi Konföderatsioon ei ole ühinenud, kuna ta eelistas sõlmida liidu ja selle liikmesriikidega konkreetsetes valdkondades kahepoolseid lepinguid.

113 Lõpuks, nagu väidab komisjon oma menetlusdokumentides, on vabakaubanduslepingu eesmärk, nagu see on sätestatud selle artiklis 1, „edendada Euroopa Majandusühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni [majandussuhete harmoonilist arengut] vastastikuse kaubavahetuse laiendamise kaudu“. Samas ei ole vabakaubanduslepingu eesmärk luua ühtset regulatiivset keskkonda.

114 Sellest järeldub, et hageja väljajätmist aFRR-keskkonnast ei saa pidada tasakaalustamisenergia impordi koguseliseks piiranguks või samaväärse toimega meetmeks vabakaubanduslepingu artikli 13 tähenduses.

115 Igal juhul ei pea hageja järgima samu ühiseeskirju nagu liidu põhivõrguettevõtjad ning teda ei saa seega pidada liidu põhivõrguettevõtjatega elektrienergia siseturu loomise eesmärgi seisukohast võrreldavas olukorras olevaks. Hageja ei saa seega tulemuslikult tugineda tema meelevaldsele diskrimineerimisele.

116 Seega tuleb neljas väiteosa tagasi lükata.

Viies väiteosa

117 Hageja väidab sisuliselt, et juhul kui määrust 2017/2195 tuleks tõlgendada nii, et see välistab tema osalemise aFRR-keskkonnas, oleks see määrus ilmselgelt vastuolus rahvusvahelisest tavaõigusest tuleneva ennetuspõhimõttega, mida liit peab ELL artikli 3 lõike 5 kohaselt järgima. Ta rõhutab, et see rahvusvahelise tavaõiguse norm tähendab, et tema territooriumi ei kasutata teiste riikide õigusega vastuolus olevateks tegudeks. Käesolevas asjas rikkus komisjon ilmselgelt oma kohustust näidata üles nõutavat hoolsust, et hoida ära olulise kahju tekkimine Šveitsi territooriumil, mis tuleneb hulgast plaanivälistest võimsusvoogudest Šveitsi suunal, mille võib tekitada ilma tema osaluseta toimiv aFRR-keskkond, ning neist tulenev ülekoormus ja negatiivsed tagajärjed.

118 Esiteks tasub meenutada, et ELL artikli 3 lõikest 5 tulenevalt toetab liit rahvusvahelise õiguse ranget järgimist ja arendamist. Seega on liit akti vastuvõtmisel kohustatud järgima rahvusvahelist õigust tervikuna, sealhulgas rahvusvahelist tavaõigust, mis on liidu institutsioonidele siduv (vt 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Air Transport Association of America jt, C-366/10, EU:C:2011:864, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika).

119 Selles osas vastab tõele, et alates 9. aprilli 1949. aasta kohtuotsusest Détroit de Corfou ((Ühendkuningriik *vs.* Albaania), *I.C.J Reports* 1949, lk 22) on Rahvusvaheline Kohus (ICJ) teatud tunnustatud üldpõhimõtetena välja toonud „iga riigi kohustuse mitte lubada kasutada oma territooriumi teiste riikide õigusega vastuolus olevate tegude eesmärgil“. Niisuguse tavaõiguse normi olemasolu meenutas Rahvusvaheline Kohus eelkõige oma 20. aprilli 2010. aasta otsuses kohtuasjas Tselluloosivabrikud Uruguay jõel ((Argentina *vs.* Uruguay), *I.C.J Reports* 2010, lk 45 ja 46, punkt 101), millest tuleneb sisuliselt, et rahvusvahelise õiguse subjekt peab oma pädevuse teostamisel täitma nõutavat hoolsuskohustust.

120 Teiseks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et selleks, et isik saaks liidu akti kehtivuse kontrollimiseks Euroopa Kohtu poolt tugineda rahvusvahelise tavaõiguse põhimõtetele, on vaja, et ühelt poolt oleks võimalik seada kahtluse alla liidu pädevus sellist akti vastu võtta ning teiselt poolt peaks kõnealune akt olema võimeline mõjutama isikule liidu õigusest tulenevaid õigusi või tekitama talle kohustusi selle õiguse alusel (vt 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Air Transport Association of America jt, C-366/10, EU:C:2011:864, punkt 107 ja seal viidatud kohtupraktika).

121 Käesolevas asjas ei saa välistada, et hageja puhul on need kaks tingimust täidetud.

122 Esiteks on selge, et Šveits kuulub Mandri-Euroopa sünkroonalasse ja on *de facto* geograafiliselt ümbritsetud liidu liikmesriikidest. Selle nurga alt vaadatuna võib asuda seisukohale, et ennetuspõhimõte võib seada kahtluse alla liidu pädevuse võtta vastu õigusnorme, mis võivad mõjutada kogu sünkroonala, sealhulgas Šveitsi.

123 Teiseks, kuna hageja on Šveitsis ainus elektrivõrguhaldur, siis juhul, kui tema kõrvalejäämine aFRR-keskkonnast toob kaasa selle, et tal tuleb võtta plaanivälistest võimsusvoogudest tingituna meetmeid, võib asuda seisukohale, et määrus 2017/2195 tekitab talle kohustusi eespool punktis 120 viidatud kohtupraktika tähenduses.

124 Kolmandaks, kuivõrd rahvusvahelise tavaõiguse põhimõte ei ole samasuguse täpsusastmega nagu rahvusvahelise lepingu säte, siis peab kohtulik kontroll paratamatult piirduma küsimusega, kas liidu institutsioonid on kõnealust akti vastu võttes teinud ilmseid hindamisvigu nende põhimõtete kohaldamise tingimuste osas (vt 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Air Transport Association of America jt, C-366/10, EU:C:2011:864, punkt 110 ja seal viidatud kohtupraktika).

125 Kolmandat tingimust ei saa seevastu pidada täidetuks.

126 Esiteks, nagu on juba märgitud eespool punktides 96 ja 97, näeb liidu õigus määruse 2017/1485 artikli 13 kaudu sõnaselgelt ette lepingute sõlmimise liidu põhivõrguettevõtjate ja kolmandate riikide põhivõrguettevõtjate vahel, kui viimased tegutsevad samal sünkroonalal. Sellest tuleneb, et asjaolu, et hageja ei osalenud aFRR-keskkonnas, ei välista kuidagi hageja ja liidu põhivõrguettevõtjate vahelist koostööd, kui kõne all on sünkroonala võrgu talitluskindlus, mida hoopis edendatakse.

127 Teiseks, nagu on juba rõhutatud eespool punktis 90, tuleb meenutada, et määruse 2017/2195 artikli 1 lõigetes 6 ja 7 on ette nähtud hageja võimalus osaleda aFRR-keskkonnas juhul, kui komisjon leiab, et „Šveitsi väljajätmine võiks põhjustada piirkonna talitluskindlust ohustavaid plaaniväliseid võimsusvooge Šveitsi kaudu“, ning tingimusel, et Šveitsi põhivõrguettevõtjate õigused ja kohustused on kooskõlas liidus tegutsevate põhivõrguettevõtjate õiguste ja kohustustega.

128 Neil asjaoludel ei saa asuda seisukohale, et komisjon rikkus ilmselgelt hageja viidatud tavaõiguse normist tulenevat liidult nõutavat hoolsuskohustust, kui ta võimaldas aFRR-keskkonnas üldjuhul osaleda vaid liidu põhivõrguettevõtjatel.

129 Seetõttu tuleb viies väiteosa ja järelikult käesolev väide tagasi lükata ning jätta hagi tervikuna rahuldamata.

Kohtukulud

130 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hageja on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb ACERi kohtukulud vastavalt tema nõudele välja mõista hagejalt, kes ühtlasi kannab ise oma kohtukulud.

131 Kodukorra artikli 138 lõike 1 kohaselt kannavad menetlusse astunud institutsioonid ise oma kohtukulud. Seetõttu kannab komisjon ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**

2. **Jätta Swissgrid AG kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti (ACER) kohtukulud.**

3. **Jätta Euroopa Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.**

Škvařilová-Pelzl Nõmm Steinfatt

Kukovec Meyer

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 8. oktoobril 2025 Luxembourgis.

Allkirjad